

Dames en Heren,

Hartelijk welkom op de presentatie van het boek dat de geschiedenis van onze Senaat beschrijft.

Er zijn tussen de Senaat van 1831 en die van vandaag ongetwijfeld veel meer verschillen dan gelijkenissen. Ik tel eigenlijk nog slechts drie grote gelijkenissen: het zijn allebei parlementen, ze zijn gevestigd op dezelfde locatie en zij heten allebei Senaat. Maar verder heeft onze Senaat weinig gemeen met het elitaire gezelschap van grootgrondbezitters en edellieden dat de toenmalige Senaat bevolkte. Het waren, bijvoorbeeld, allemaal mannen. Vandaag telt de Senaat dertig mannen en dertig vrouwen. De eerste senatoren moesten minstens 40 jaar zijn. Vandaag moet je slechts 18 zijn om senator te worden en is onze jongste senator 28 jaar. De eerste senatoren spraken ook allemaal Frans, althans minstens tijdens de officiële debatten. Vandaag is een Senaatsdebat een potpourri van Nederlands en Frans met een snuifje Duits, *dank unserem hervorragenden Kollege vom Parlament der Deutschsprachigen Gemeinschaft*.

Senatoren van 1831 zouden de Senaat vandaag nog nauwelijks herkennen. Maar de Belgen van 1831 zouden hun weg in het België van vandaag ook niet meer vinden. Ja, het Warandepark waarin de Belgische revolutionairen streden tegen de Hollanders, is er nog steeds. En het weerbericht is ook nog steeds hetzelfde: bewolkt met buien. Maar verder is niets nog wat het was. De Zenne is onzichtbaar geworden in Brussel en er rijden geen paardenkarren meer in de Wetstraat. Maar ook politiek en institutioneel is België vandaag een ander land. Ik zou die eerste senatoren van 1831 met veel plezier uitleg verschaffen over onze gemeenschappen en gewesten. Over de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie. Over het onderscheid tussen bevoegdheids- en belangenconflicten. Over de bevoegdheidsverdeling inzake de geluidsnormen voor vliegtuigen, al zal ik dan eerst moeten uitleggen wat een vliegtuig is. Over het wondere universum van de bijzondere financieringswet. Ik zou het graag uitleggen, maar zij zouden niet denken dat zij in een ander land zijn terecht gekomen, maar wel op een andere planeet.

België is 185 jaar lang veranderd en zal blijven veranderen. Hetzelfde geldt voor de Senaat. De Senaat is het spiegelbeeld van België. De geschiedenis van de Senaat volgt de geschiedenis van België, soms op de voet, soms met enige vertraging.

De geschiedenis van een parlement is altijd ook de geschiedenis van een land. Het is echter een wetmatigheid die de Belgische Senaat méér kenmerkt dan andere parlementen. De Senaat is een assemblee die leeft op het ritme van de tijd. Hij evolueert veel meer dan de Kamer van volksvertegenwoordigers, waarvan de rol en de bevoegdheden sedert 1830 een grote standvastigheid betonen. Door te sleutelen aan de Senaat wist de Grondwetgever het Belgische parlementaire stelsel voortdurend aan te passen aan de grote maatschappelijke en institutionele ontwikkelingen. Dat verklaart meteen ook waarom het debat over de plaats van de Senaat op het institutionele speelveld nooit helemaal verstomt en ook niet zal verstommen.

Dit boek leert echter dat er ook enkele constanten zijn in de roeping van de Senaat. Zo is de Senaat steeds een parlement geweest waarvan de blik gericht is op andere parlementen: eerst de Kamer, nu ook en zelfs vooral de parlementen van de deelstaten. De Senaat ontwikkelde ook een eigen huisstijl, gekenschetst door luisterbereidheid, zin voor dialoog en openheid van geest.

Wij weten dat de staatshervorming van 2014 de Senaat op een nieuwe leest heeft geschoeid. Die hervorming is een logische stap in het proces van verdere federalisering van het land. België wordt een federale staat waarin het zwaartepunt stilaan overhelt naar de deelgebieden. Dat is de reden waarom de Senaat grondig werd hertimmerd: hij wordt de parlementaire assemblee waarmee de deelgebieden kunnen deelnemen aan het federale beleid. Hun gewicht is zo belangrijk geworden dat dit de hoofdopdracht van de Senaat wordt.

De nieuwe Senaat verschilt grondig van zijn voorgangers, maar bouwt ook voort op hun erfenis. Alleen met dialoog, luisterbereidheid en een grote zin voor nuance en precisie kunnen de senatoren hun nieuwe rol waarmaken. Het Belgische federalisme is gegrondvest op een subtiel evenwicht tussen de betrachting om oude conflictlijnen te beheersen en de noodzaak om een coherent beleid te voeren. Het wordt de exclusieve opdracht van de Senaat om terzelfder tijd te waken over die pacificatie en die coherentie. Dat is geen eenvoudige opdracht. De behoedzaamheid, inventiviteit en compromisbereidheid waarvan de Senaat in het verleden blijk gaf, blijven onmisbare troeven. De senatoren moeten minder volgens de klassieke lijnen van meerderheid en oppositie werken. De Senaat moet voornamelijk gericht zijn op overleg, coördinatie, samenwerking en vereniging. Maar als de Senaat die rol met succes kan vervullen, kan hij uitgroeien tot een bindmiddel tussen de gemeenschappen van dit land en tot de assemblee die de verdere evolutie van het Belgische samenlevingsmodel vorm geeft.

Ten slotte wil ik ook de auteurs van dit boek feliciteren. Dit boek is een heuse krachttoer. Wie één vergadering van de Senaat bijwoont, weet hoe moeilijk het vaak is om die ene vergadering nadien kort samen te vatten. U vat 185 jaar geschiedenis samen. Oscar Wilde schreef het reeds: *“Anybody can make history, but only a great man can write it.”* Uw boek biedt een ongemeen rijk relaas over het wedervaren van de Hoge Vergadering, met tal van treffende anekdotes, citaten en inzichten. Het is een genereuze aanzet tot reflectie over de parlementaire democratie, over haar kracht en haar kwetsbaarheid, over haar aanpassingsvermogen en haar duurzaamheid. Dank u.

Senaat, 16 december 2016

Christine DEFRAIGNE
Voorzitster van de Senaat